ISSN 2706-6142

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, УКРАЇНИ

Вісник

Львівського інституту економіки і туризму

15/2020

Вісник Львівського інституту економіки і туризму 15/2020

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
LVIV INSTITUTE OF ECONOMICS AND TOURISM

BULLETIN

OF LVIV INSTITUTE
OF ECONOMICS AND TOURISM

Series: «Economic Sciences»

15/2020

Lviv — 2020

Ministry of Education and Science of Ukraine
Lviv Institute of Economics and Tourism

UDC 338.48:001.32(051)

Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism : collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism; [editor-in-chief I. O. Bochan.]. Lviv: LIET, 2020, #15. 216 p.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of hospitality industry, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

EDITORIAL BOARD:

1. Bochan I., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — ***Editor-in-Chief***;
2. Anisimovych-Shevchuk O., PhD, Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — ***Deputy editor-in-chief;***
3. Kliuvak O., PhD, Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine — ***Executive Secretary***;
4. Berest R., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
5. Bilonoga Yu., Prof., Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Ukraine;
6. Bozhuk T., Doc., Ternopil Volodymer Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine;
7. Bomba M., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
8. Vasylchak S., Prof., Lviv state university of internal affairs, Ukraine;
9. Halkiv L., Prof., Lviv Polytechnic State University, Ukraine
10. Hryniv B., Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
11. Domantsevych N., Prof., Lviv University of Trade and Economics, Ukraine;
12. Labaj M., Prof., The University College of Tourism and Ecology in Sucha Beskidzka, Poland;
13. Lozynskyi R., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
14. Lozovetska V., Prof., National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine;
15. Maikova S., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
16. Martyniuk T., Prof., Sopot University of Applied Sciences, Poland;
17. Misechko O. Prof., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
18. Prysiazhniuk Yu., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
19. Reverchuk S., Prof., Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine;
20. Skvortsov I., Prof., Lviv Polytechnic State University, Ukraine;
21. Skrypko T., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
22. Slodki M., Prof., The State University of Applied Sciences in Płock, Poland;
23. Fedyna L., Doc., Lviv Institute of Economics and Tourism, Ukraine;
24. Rejman K., Prof., State Higher School of Technology and Economics in Jarosław, Poland.

The Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism is published according to the decision of Scientific Council of Lviv Institute of Economics and Tourism (protocol number 5 dated from 2020/05/25)

The opinion of the editors may not coincide with the opinion of the authors

ISSN 2706-6142

© Lviv Institute of Economics and Tourism, 2020
© Authors of articles, 2020

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

1.1. *Савіцька О. П., Савіцька Н. В.* Оцінка та напрями підвищення інвестиційної привабливості України 9

1.2. *Клювак О. В., Вагнер І. М., Дицька К. В.* Стратегічні аспекти формування механізму підвищення рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств туристичної індустрії 21

1.3. *Зайцева В. М., Цвілий С. М., Гурова Д. Д.* Розвиток велнес-напрямку в бізнесі туристичних підприємств регіону на засадах диджиталізації 30

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

2.1. *Рутинський М. Й.* Туристичне краєзнавство: об'єкт-предметна націленість, актуальні теоретичні та прикладні завдання розвитку 40

2.2. *Білецький М. І., Котик Л. І.* До означення екскурсійного туризму 55

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. *Ганоцька С. О.* Якість управління в забезпеченні сфери туризму 64

3.2. *Дутка Г. Я., Аніловська Г. Я., Чорненька О. Р.* Аналіз впливу соціально-політичного конфлікту на туристичну діяльність у Львівській області 73

3.3. *Подвірна Х. Є.* Аналіз формування логістичних систем готельних підприємств Львова 82

РОЗДІЛ 4. ТОВАРОЗНАВСТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ

4.1. *Павлишин М. Л., Захарчин Р. М., Левченко А. О.* Комплексні дослідження монет XX століття, що є частиною приватної колекції 89

4.2. *Ковальчук Х. І., Катрук М. І., Захарчин Р. М., Бурак Є. І., Адамович В. А.* Перспективи розширення асортименту шоколаду з використанням рослинних добавок 99

РОЗДІЛ 5. ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА РЕСТОРАННИЙ СЕРВІС

5.1. *Сусол Н. Я., Джурик Н. Р-Й., Вівчарук О. М.* Методологія розробки та інжиніринг меню «A LA CARTE» закладів ресторанного господарства 112

5.2. *Майкова С. В., Вівчарук О. М., Ромашко І. С.* Удосконалення національних страв та їх адаптація для сучасних закладів ресторанного господарства 120

Розділ 2

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

УДК 911.3:796.5
JEL Classification: L83, P25, Z3

***Рутинський Михайло Йосипович**, к.г.н., доцент,*
завідувач кафедри туризму і готельної справи
Львівський інститут економіки і туризму, м. Львів, Україна
e-mail: rytynskij@gmail.com; ORCID: 0000-0003-3142-8723

ТУРИСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО: ОБ'ЄКТ-ПРЕДМЕТНА НАЦІЛЕНІСТЬ, АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ

Теоретичні підвалини краєзнавчої науки формувалися в контексті загального поступу природничих й суспільних наук. Серед фундаторів вчення, передусім, згадаємо І. Я. Франка, який у праці «Галицьке краєзнавство» першим науково узагальнив і структуризував різнорідні матеріали щодо розвитку окремих галузей краєзнавства та його методики. Із 1970-х рр. почало виділятися туристичне краєзнавство — спершу як суто дидактично-позашкільний та дослідницько-прикладний напрям. Однак, уже з кінця 1990-х рр. маємо всі підстави вести мову про туристичне краєзнавство як про цілісну наукову дисципліну зі своїми об'єктом, предметом, методикою і суспільно актуальними завданнями досліджень.

Розкрито місце та роль туристичного краєзнавства в системі національного краєзнавства, а також окреслено об'єкт-предметне поле туристично-краєзнвчих досліджнь й актуальні завдання його розвитку до середини XXI ст.

На наше переконання, об'єкт, предмет, а відповідно й методологія туристичного краєзнавства ґрунтується на вагомих багаторічних теоретико-методологічних підвалинах національних шкіл рекреаційної географії. І активно збагачується арсеналом модерних дослідницьких підходів, запозичених із суміжних дослідницьких площин міждисциплінарної туризмології. Будучи інтегративним за своєю суттю, туристичне краєзнавство посіло «вигідну нішу» на стику чотирьох найбільш розроблених галузей національної краєзнавчої науки.

Туристичне краєзнавство на сучасному етапі розвитку продуктивно «виходить за межі» дослідницького арсеналу географії туризму й послуговується цілою низкою міждисциплінарних методичних підходів: геомаркетингового, соціокультурного, історико-геохронологічних зрізів, еколого-економічного, геополітичного та багатьох інших. Що, саме по собі, ставить туристичне краєзнавство на якісно новий

рівень глибинного пізнання території (краю) у контексті її туристичного загосподарювання, генерування, розподілу й адсорбції туристичних потоків, творення самобутнього туристичного іміджу (ореолу привабливості) і місцевих брендів тощо.

Сьогодні і на найближчу перспективу перед національним туристичним краєзнавством стоїть низка важливих завдань як теоретичного, так і передусім прикладного, діяльно зорієнтованого характеру. Адже саме туристичне краєзнавство здатне репрезентувати усьому світові багатство національної історико-етнокультурної спадщини, зацікавити нею широкі верстви населення держави, і передусім молодь, здатне відродити «з руїни» унікальні запущені об'єкти старовини, спроможне «допомогти» українським музеям, заповідникам, «живим музеям» (музейно-анімаційним туристичним комплексам на кшталт Хутора Галушківка, Хутора Буда тощо), ландшафтним і національним паркам заробляти достатні кошти для розширеного самофінансування й своєчасного проведення реставраційних, консерваційних чи упорядкувальних робіт, комплексного туристичного упорядкування об'єктів, розгортання активних маркетингових кампаній (піар, паблісіті, соціальна комунікація і т. і.) у глобальному інформаційному інтернет-просторі.

Ключові слова: *краєзнавство, туристичне краєзнавство, туризм, Україна*

Актуальність дослідження. З'ясування об'єкт-предметної сутності та перспективних «точок розвитку» туристичного краєзнавства є стрижневим завданням формування теоретичного базису наукової дисципліни.

Потреба теоретичних пошуків на цьому поприщі, на наше переконання, у найближчі десятиріччя залишатиметься гостро актуальною з огляду на те, що зі становленням напрямку у світ виходять узагальнюючі праці й навчальні посібники з туристичного краєзнавства, багаті фактологічним матеріалом й оригінальними методичними підходами, однак «скупуваті» щодо викладу ключових положень теорії туристично-краєзнавчих досліджень. І це закономірно, адже суто *туристичне краєзнавство* є ще відносно молодим й неусталеним напрямком наукових студій, порівняно з ґрунтовно розробленими у теоретико-методологічному плані *краєзнавством історичним* та *краєзнавством географічним*.

Отож, формулюючи цілі даної праці, її автор ставив собі за мету актуалізувати напрацьовані матеріали з даної проблематики, викласти власне бачення проблеми й активізувати наукову дискусію дослідників-краєзнавців щодо з'ясування наріжних понятєво-теоретичних положень туристичного краєзнавства як самостійного напрямку наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень з проблематики. Проблеми окреслення дисциплінарної сутності туристичного краєзнавства, питання його предметної націленості та актуальні теоретичні й прикладні завдання розвитку національних туристично-краєзнавчих досліджень розробляються цілою низкою українських вчених, з яких найбільш значущий доробок мають представники Київської, Львівської, Чернівецької, Житомирської, Харківської та інших регіональних наукових шкіл краєзнавства: П. Т. Тронько, М. Ю. Кострица, Н. П. Крачило, Я. І. Жупанський, В. П. Круль, П. Г. Шищенко, О. О. Любіцева, О. Я. Демідієнко, О. М. Іонова, В. І. Кузнєцова, Л. Д. Божко, Г. С. Дем'янчук, В. Г. Дем'янчук, А. Г. Дем'янчук, В. І. Дмитрук, І. Я. Коцан, В. Г. Кремень, О. І. Лугова, Т. З. Маланюк, Р. В. Маньковська, Я. О. Мариняк, В. М. Мельниченко, В. В. Обозний, Є. В. Панкова, В. Л. Петранівський, Б. П. Пангелов, М. М. Поколодна, С. І. Попович, В. С. Прокопчук, О. П. Реєнт, М. Й. Рутинський, В. С. Серебрій, В. І. Стафійчук, О. В. Тімець та чимало ін.

Серед праць останніх десятиріч, у яких сформовано чільні дороговкази розвитку національного краєзнавства, слід, у першу чергу, виділити засадничі праці Голови Всеукраїнської спілки краєзнавців акад. П. Т. Тронька [56–60], а також низку праць д.г.н., проф. М. Ю. Костриці [17–23].

Вагомим внеском у розвиток краєзнавчої науки і спадщини України стали матеріали, зібрані й оприлюднені за результатами багаторічних Науково-краєзнавчих експедицій Національної спілки краєзнавців України [див., напр., 9]. Новим, неймовірно цікавим, зокрема для вчителів, екскурсоводів і гідів туристичних груп, самостійних туристів є започаткування видань історико-краєзнавчих нарисів на кшталт «Україна Тараса Шевченка» [65].

Теоретико-методологічні проблеми та вектори подальшого розвитку історичної регіоналістики (історичного краєзнавства) в Україні обґрунтовано у фундаментальних монографіях Я. В. Верменич [5, 6]. Вклад плеяди видатних краєзнавців та сторінки історії українського краєзнавства висвітлено у працях таких учених, як Г. С. Дем'янчук, В. Г. Дем'янчук, А. Г. Дем'янчук [11], М. Ю. Кострицяя [22], В. С. Прокопчук [49, 50 й ін.], а також у профільних збірниках наукових праць із краєзнавства [див., напр., 25] та в дописах ряду інших авторів, у т. ч. у профільному часописі «Краєзнавство» (Друкований орган Національної спілки краєзнавців України) [62].

Засадничі теоретико-методологічні основи краєзнавства як окремої науки найбільш чітко й структуровано, як на наш погляд, викладено в ряді праць Я. І. Жупанського, В. П. Круля [13, 14 й ін.], П. Г. Шищенка [63, 64], О. Я. Демідієнка і сп. [10], В. Г. Кременя [28], Я. О. Мариняка [33], О. П. Реєнта і В. І. Дмитрука [51], О. Гончарова [7] та інших учених.

Що ж до власне *туристичного краєзнавства* як окремого напрямку національного краєзнавства, слід зазначити, що найбільш змістовно його об'єкт-предметне спрямування, цілі й дороговкази розвитку окреслено в працях Н. П. Крачила «Краєзнавство і туризм» [26] та «Організація роботи з географічного краєзнавства і туризму» [27], О. В. Тімець «Краєзнавство і туризм» [55], В. В. Обозного «Туристсько-краєзнавча практика у педагогічному вузі» [38], Є. В. Панкової «Туристичне краєзнавство» [41], В. Л. Петранівського, М. Й. Рутинського «Туристичне краєзнавство» [43], Т. З. Маланюка «Краєзнавство і туризм» [32], М. М. Поколодної, Л. Д. Божко «Туристське краєзнавство» [44], Б. П. Пангелова «Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей» [42], а також у засадничих і практично закцентованих працях О. І. Лугової і С. І. Поповича [29, 46–48], В. С. Пазенюка [40], В. В. Поліщука [45], В. С. Серебрія [54], Ю. А. Олішевської [39] тощо.

Із 1998 року в Україні видається профільний збірник наукових праць «Туристично-краєзнавчі дослідження» (Інститут туризму Федерації профспілок України) [61]. Потужними науковими платформами з генерації туристично-краєзнавчих напрацювань українських учених за останні десятиріччя стали наукові часописи «Географія та туризм» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), «Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Туризм», «Вісник Львівського інституту економіки і туризму» тощо.

«Класичний» туристично-краєзнавчий підхід покладено за методичну основу при підготовці сучасних посібників з географії туризму рідного краю [52], курсу «Туристичні ресурси України» [31], книг із музеєзнавства та екскурсійної справи [1, 53 та ін.].

На подвижництві окремих педагогів тримається *засаднича підвалина* туристичного краєзнавства — робота шкільних осередків та позашкільних центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді. Саме ці осередки з року в рік є «двигунами» сталого

поступу масового туристично-краєзнавчого руху в школах та позашкільних закладах України. Проблематиці розбудови сфери туристично-краєзнавчого руху школярів і студентської молоді присвячено книги М. Ю. Кострицi «Туристсько-краєзнавча робота в школі» [20], М. Ю. Кострицi та В. В. Обозного «Шкільна краєзнавчо-туристична робота» [23] і «Краєзнавча підготовка вчителя: теоретичні і організаційно-практичні аспекти» [37], І. Я. Коцана «Шкільний туризм» [24], Я. Луцького і В. Луцького «Основи шкільного туризму» [30], Т. І. Грицишиної «Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільному закладі» [8], дисертацію Т. М. Міщенко «Педагогічні основи підготовки майбутніх учителів до краєзнавчої роботи в сільській школі» [34], а також низку праць В. Березки [2], В. С. Бугрія [3], В. І. Дмитрука [12], С. О. Китиченко [16] та інших учених.

Новітній етап у формуванні фактологічної бази національного туристичного краєзнавства розпочато зі створенням в мережі Інтернет повнотекстових цифрових бібліотек і профільних порталів, націлених на систематизацію та удоступнення масивів краєзнавчих даних. Невичерпним джерелом інформації (та дослідницько-пошукової праці краєзнавців-дописувачів) нині є Вільна бібліотека «Вікіджерела» [4], Електронна бібліотека «Чтиво» [15], Наукова електронна бібліотека НАН України [35], Національна бібліотека України імені В. І Вернадського [36] тощо, а ще — декілька сотень краєзнавчо-туристичних сайтів, краєзнавчо-туристичних каналів ютуб-блогерів та авторів тематичних сторінок у соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні підвалини краєзнавчої науки формувалися в контексті загального поступу природничих й суспільних наук. Серед фундаторів вчення, передусім, згадаємо І. Я. Франка, який у праці «Галицьке краєзнавство» першим науково узагальнив і структуризував різнорідні матеріали щодо розвитку окремих галузей краєзнавства та його методи(ки). Відтак, термін «краєзнавство» з кінця XIX ст. став досить популярним і часто вживаним у науковій і науково-популярній літературі.

Фундатором наукового географічного краєзнавства (з якого, по суті, «виросло» краєзнавство туристичне) став акад. С. Л. Рудницький (1877–1938 рр.). Він обгрунтував класифікацію національного краєзнавства на загальне (синтетичне) та вузькопредметне (історичне, етнографічне, літературне тощо). До останього належить і *краєзнавство туристичне*.

Українські вчені Я. Жупанський і В. Круль підходять до розгляду теорії національного краєзнавства через призму тривимірних моделей, осями яких є: простір (географічне краєзнавство), час (історичне краєзнавство) та соціум (соціальне краєзнавство). І цілком слушно зазначають, що об'єднуючим елементом у довільних дослідницьких моделях завжди виступає т.зв. «початковий елемент» — територія (край). Отже, географічне краєзнавство виступає стрижнем усієї системи національного краєзнавства [14].

З розвитком географічного краєзнавства з нього у самостійний вузькопредметний напрямок з 1970-х рр. почало виділятися туристичне краєзнавство — спершу як суто дидактично-позашкільний та дослідницько-прикладний напрям. Однак, уже з середини 1990-х рр. маємо всі підстави вести мову про туристичне краєнавство як про цілісну наукову дисципліну зі своїми об'єктом, предметом, методикою і суспільно актуальними завданнями досліджень [див., напр., 26, 41, 43, 55].

Будучи інтегративним за своєю суттю, туристичне краєзнавство посіло «вигідну нішу» на стику чотирьох найбільш розроблених галузей національної краєзнавчої науки. Схематично цю «нішу» й систему синергетичих взаємозв'язків між турис-

тичним краєзнавством та суміжними напрямами науки можна зобразити наступним чином (Рис. 1).

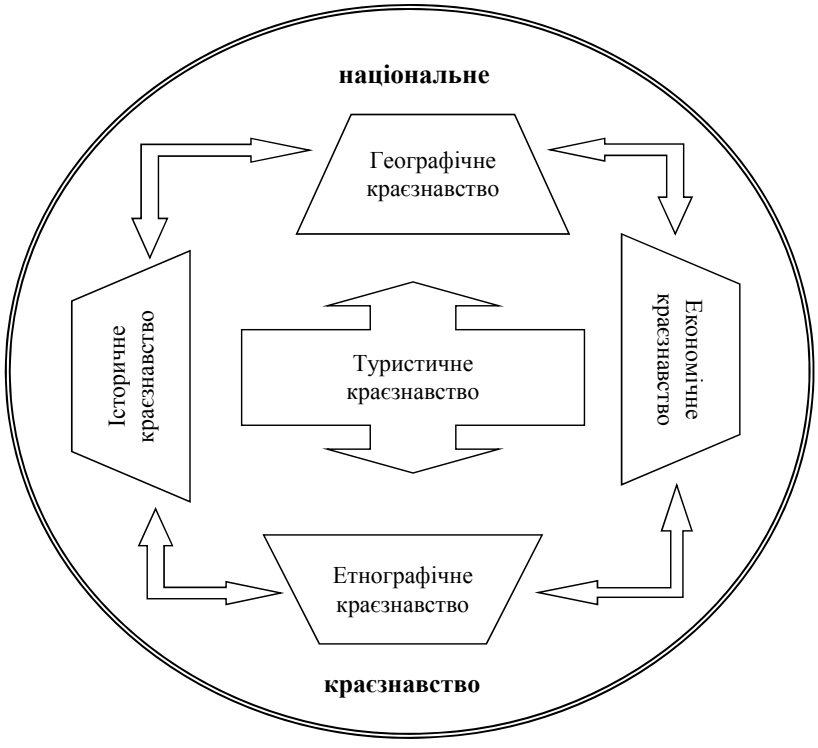

Рис. 1. Місце туристичного краєзнавства в системі національного краєзнавства

Таким чином, туристичне краєзнавство формується на стику географічного, економічного, історичного й етнологічного краєзнавства, а також туризмознавства і рекреалогії шляхом міждисциплінарного синтезу їх теоретико-методологічних і прикладних напрацювань. При цьому, найтіснішу теоретико-методологічну спорідненість туристичне краєзнавство має з краєзнавством географічним, з якого, власне кажучи, воно й виокремилося у самостійну наукову дисципліну.

На наше переконання, об'єкт, предмет, а відповідно й методологія туристичного краєзнавства ґрунтується на вагомих багаторічних теоретико-методологічних підвалинах національних шкіл (київської, сімферопольської, одеської, львівської) рекреаційної географії. І активно збагачується арсеналом модерних дослідницьких підходів, запозичених із суміжних дослідницьких площин міждисциплінарної туризмології (туризмознавства).

Рекреаційна географія оперує трьома рівнями структурування геопростору: макро-, мезо- й локальний дослідницькі рівні. Поняття «край» (тобто, власне, об'єкт дослідження туристичного краєзнавства) рівнозначне як локальному, так і мезорівню членування географічного простору (простіше кажучи, «край» — це і окремо взяте село з околицями, і об'єднана територіальна громада, і район, і область).

Звідси, об'єкт дослідження туристичного краєзнавства має дворівневу будову, схематично відображену на рис. 2.

Отже, *основним об'єктом* туристичного краєзнавства *виступає*, у широкому розумінні, рекреаційно-туристичний потенціал території, а у вузькокодисциплінар-

ному вимірі — *рекреаційно-туристичний комплекс* (РТК) *краю*. Іншими словами, об'єктом дослідження є рідний край через призму його туристичної самобутності.

Рис. 2. Основні об'єкти туристичного краєзнавства

Характерними об'єктами національного туристичного краєзнавства виступають терени окремих одиниць адміністративно-територіального поділу держави, історичні й етнографічні краї (Волинь, Поділля, Бойківщина, Гуцульщина, Слобожанщина й ін.), біосферні заповідники («Східні Карпати», Дунайський і ін.), національні природні парки (Шацький, Карпатський, «Подільські Товтри» й ін.), ландшафтні парки («Меотида», «Каньон Дністра» й ін.), історико-культурні заповідники («Поле Берестецької битви», «Древній Галич» й ін.) тощо.

Похідними (тобто, об'єктами нижчого рангу) основного дослідницького об'єкту туристичного краєзнавства виступають окремі територіальні одиниці досліджуваного краю, які відрізняються за характером наявних рекреаційних і туристичних ресурсів, ступенем турспеціалізації господарства та специфікою розвитку у їхніх межах туристики. Такі низові об'єкти дослідження у рекреалогії (і рекреаційній географії) отримали назву *територіальні рекреаційні системи* (ТРС).

Об'єктами краєзнавчого інтересу виступають ТРС локального рівня. Зокрема, до них слід віднести такі таксономічні одиниці національного рекреаційно-туристичного комплексу:

- *Рекреаційно-туристичний центр* (напр., Львів, Буковель, Миргород, Славське),
- *Рекреаційно-туристичний вузол* (напр., Східницько-Трускавець-кий, Поляна-Свалявський),
- *Рекреаційно-туристичний підрайон* (напр., Арабатська стрілка, Сколівські Бескиди, Сатанівські товтри, Гологори й ін.).

Предметом дослідження туристичного краєзнавства виступають окремі складові туристично-рекреаційного потенціалу краю — природні рекреаційні ресурси (мінеральні води, клімат, озера й ін.), ступінь їх освоєння і характер експлуатації, пам'ятки історії і культури, туристичні заклади та інші об'єкти туристичної інфраструктури, а також різноманітні аспекти розвитку туристичного руху в краї.

Сукупність *основних* аспектів предмету туристично-краєзнавчих досліджень наведено на рис. 3. (Хоча, певна річ, названими ключовими предметними аспектами досліджень множина явищ і процесів, що можуть виступати в якості предмету туристично-краєзнавчих студій далеко не вичерпується).

Кожен з названих на рис. 3 аспектів є вагомим предметом національних туристично-краєзнавчих досліджень, що вимагає розробки специфічних дослід-

ницьких методик та залучення міждисциплінарних підходів й моделей синергетичного аналізу й синтезу вихідної інформації.

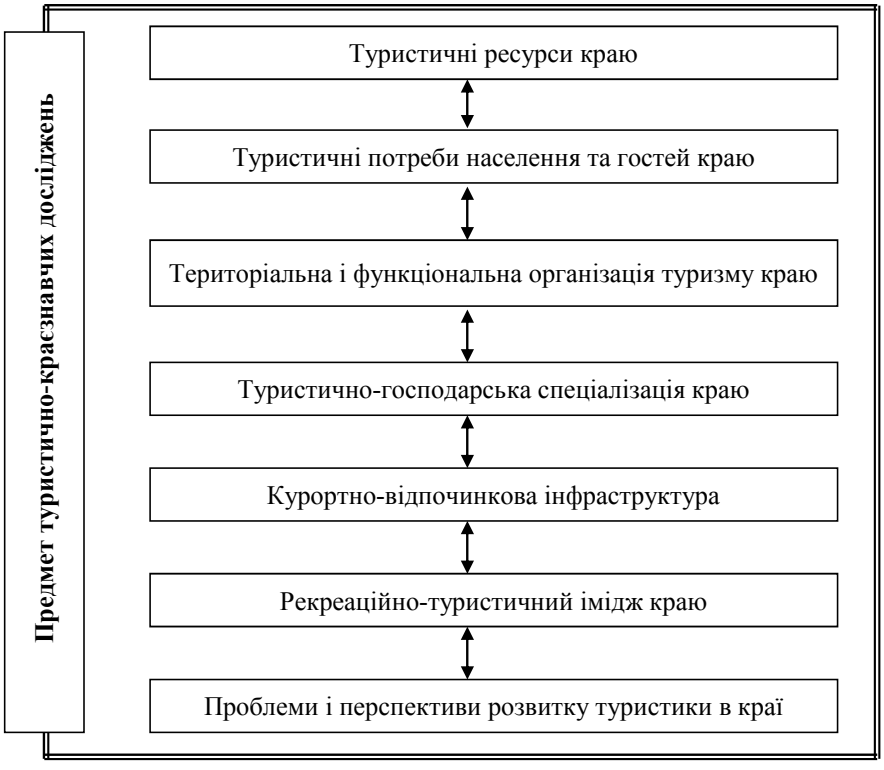

Рис. 3. Основні аспекти предмету туристично-краєзнавчих досліджень

І саме завдяки цій об'єктивній обставині туристичне краєзнавство, на сучасному етапі розвитку, продуктивно «виходить за межі» дослідницького арсеналу географії та історії й послуговується цілою низкою міждисциплінарних методичних підходів: геомаркетингового, соціокультурного, історико-геохронологічних зрізів, еколого-економічного, геополітичного та багатьох інших. Що, відповідно, ставить туристичне краєзнавство на якісно новий рівень глибинного пізнання території (краю) у контексті її туристичного загосподарювання, генерування, розподілу й адсорбції туристичних потоків, творення самобутнього туристичного іміджу (ореолу привабливості), локальних туристичних брендів тощо.

З огляду на потужний арсенал дослідницьких методів і підходів, сьогодні перед національним туристичним краєзнавством стоїть низка важливих завдань як теоретичного, так і передусім прикладного, діяльно зорієнтованого характеру. Адже саме туристичне краєзнавство здатне репрезентувати усьому світові багатство національної історико-етнокультурної спадщини, зацікавити нею широкі верстви населення держави, і передусім молодь, здатне відродити «з руїни» унікальні запущені об'єкти старовини, спроможне «допомогти» українським музеям, заповідникам і національним паркам заробляти достатні кошти для розширеного самофінансування й своєчасного проведення реставраційних, консерваційних чи упорядкувальних робіт.

Ключові завдання, які стоять нині перед українським туристичним краєзнавством і вимагають цілеспрямованої уваги з боку держави, громадських організацій і фондів, науковців і практиків краєзнавчої справи, наведено вище на рис. 4.

Рис. 4. Основні завдання туристичного краєзнавства на сучасному етапі

Значна частина названих завдань має «лягти на плечі» науковців й активістів низових краєзнавчих організацій. Передусім від їхньої принципової позиції і подвижницької праці залежатиме, в якому стані перебуватимуть українські замки і фортеці (чи їх атракційні фрагменти), музеї історії і природи просто неба, заповідні урочища та поля археологічних розкопів чи історичних битв тощо. А також — те, кого

ми виховуємо з дитсадка (нігілістів-космополітів, носіїв неукраїнського мовленння-йменталітету чи поціновувачів національної етнокультурної спадщини). Від нас, краєзнавців і популяризаторів спадщини рідного народу, залежить, що завтра знатимуть пересічні громадяни про об'єкти національної спадщини, з яких джерел матимуть вони змогу черпати туристично-краєзнавчу інформацію, наскільки туристично «розкрученими» й готовими до організованого туристичного відвідування будуть об'єкти і локації природної й історико-культурної спадщини України.

Висновки. Отож, національне туристичне краєзнавство у XXI ст. мислиться як вагома інтегруюча дисципліна у складі національної краєзнавчої науки зі сформованими об'єктом й доволі розгалуженою множиною предмету дослідження, потужним методологічним арсеналом наукових студій та тісним зв'язком із практикою етнокультурно-туристичного загосподарювання рідного краю. Тож нині науковцям України варто активізувати зусилля щодо створення високопрофесійних фахових навчальних посібників, підручників, науково-популярних нарисів, а також практично зорієнтованих каталогів, інтернет-сайтів, мобільних застосунків і путівників туристично-краєзнавчого змісту.

В еру цифрових носіїв у смартфоні кожного українського школяра і студента мають бути легко доступними оцифровані текстові, фото- і відео-матеріали туристично-краєзнавчого спрямування, довідково-краєзнавчі портали, мобільні додатки-путівники теренами рідного краю. Потреба в них у наші дні відчувається особливо гостро, а брак доступої для широких верств краєзнавчої інфомації аж ніяк не сприяє формуванню принадного туристичого іміджу теренів Україні й активізації внутрішнього туризму серед української молоді. Отож, нові реалії формують нові виклики для краєзнавців України.

Список використаних джерел

1. Бабарицька В.К., Короткова А.Я., Малиновська О.Ю. Екскурсознавство та музеєзнавство: навч. посібник / В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська. — К.: Альтпрес, 2007. — 464 с.
2. Березка В. Розвиток масового туристсько-краєзнавчого руху в школах та позашкільних закладах (на матеріалах Хмельницького центру туризму і краєзнавства учнівської молоді) / В. Березка // Краєзнавство. — 2000. — № 1–2. — С. 104–108.
3. Бугрій В.С. Шкільне краєзнавство в Україні (друга половина XX – початок XXI ст): монографія / В.С. Бугрій. — Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2011. — 340 с.
4. Вільна бібліотека «Вікіджерела». [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://uk.wikisource.org/.
5. Верменич Я.В. Локальна історія як науковий напрям: традиції й інновації / Я.В. Верменич. — К.: Інститут історії України НАН України, 2012. — 284 с.
6. Верменич Я.В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні / Я.В. Верменич. — К.: Інститут історії України НАН України, 2003. — 516 с.
7. Гончаров О. Науковий потенціал краєзнавства: ретроспективний погляд, сучасний стан та шляхи підвищення ефективності / О. Гончаров // Краєзнавство. — 2015. — № 1–2. — С. 129–143.
8. Грищишина Т.І. Маленькі туристи. Краєзнавство і туризм у дошкільному закладі / Т.І. Грищишина. — К.: Ред.загальнопед.газ., 2004. — 128 с.
9. Джерела духовності: Науково-краєзнавчі експедиції Національної спілки краєзнавців України 2009–2013 рр. Документи та матеріали / За заг. ред. О.П. Реєнта; упоряд.: Є.В. Букет, С.Д. Гальчак, В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська. — Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2014. — 380 с.

10. Демідієнко О. Я. Основи краєзнавства : навч. посібник / О. Я. Демідієнко, О. М. Іонова, В. І. Кузнєцова. — Харків : Світ дитинства, 1999. — 96 с.
11. Дем'янчук Г. С., Дем'янчук В. Г., Дем'янчук А. Г. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г. С. Дем'янчук, В. Г. Дем'янчук, А. Г. Дем'янчук. — К.: Вид. центр «Просвіта», 2006. — 296 с.
12. Дмитрук В. І. Виховання патріотизму починається з любові та вивчення рідного краю / В. І. Дмитрук // Краєзнавство. — 2014. — № 3/4. — С. 135–137.
13. Жупанський Я. І., Круль В. П. Роль і місце географічного краєзнавства у структурі національного краєзнавства / Я. І. Жупанський, В. П. Круль // Географічне краєзнавство: сучасний стан і перспективи. — Житомир: Льонок, 1992. — С. 3–4.
14. Жупанський Я. І., Круль В. П. Про об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства / Я. І. Жупанський, В. П. Круль // Краєзнавство. — 1994. — № 1–2. — С. 3–6.
15. Електронна бібліотека «Чтиво». [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://chtyvo.org.ua/
16. Китиченко С. О. Методика організації туристсько-краєзнавчих подорожей з учнями / С. О. Китиченко // Збірник наукових праць Харківського НПУ імені Г. С. Сковороди. «Історія та географія». — 2013. — Вип. 48. — С. 168–171.
17. Кострицяя М. Ю. Актуальні питання теорії національного краєзнавства / М. Ю. Кострицяя // Українська національна ідея: історія і сучасність: наук. зб. — Житомир: Журфонд, 1997. — С. 68–70.
18. Кострицяя М. Ю. Наукові засади національного географічного краєзнавства / М. Ю. Кострицяя // Краєзнавство. — 2009. — № 1–2. — С. 39–45.
19. Кострицяя М. Ю. Географічне краєзнавство: Поступ у ІІІ-є тисячоліття / М. Ю. Кострицяя // Краєзнавство. Географія. Туризм. — 2002. — № 2. — С. 5–7.
20. Кострицяя М. Ю. Туристсько-краєзнавча робота в школі: посібник для вчителя географії / М. Ю. Кострицяя. — К.: Рад. шк., 1985. — 128 с.
21. Кострицяя М. Ю. Українське географічне краєзнавство: актуальні питання теорії і методології / М. Ю. Кострицяя // Наук. зап. Вінницького ДПУ імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. — Вінниця, 2005. — Вип. 8. — С. 151–155.
22. Кострицяя М. Ю. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика / М. Ю. Кострицяя. — Житомир: Косенко, 2006. — 444 с.
23. Кострицяя М. Ю., Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота: навч. посібник / М. Ю. Кострицяя, В. В. Обозний. — К.: Вища школа, 1995. — 221 с.
24. Коцан І. Я. Шкільний туризм: навч.-метод. посібник / І. Я. Коцан. — К.: Муар, 1998. — 208 с.
25. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи: науковий збірник. — К.: ВЦ «Академія», 2003. — 232 с.
26. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм. : навч. посібник / М. П. Крачило. — К.: Вища школа, 1994. — 192 с.
27. Крачило М. П. Організація роботи з географічного краєзнавства і туризму : навч. посібник. / М. П. Крачило. — К.: УМК ВО, 1988. — 200 с.
28. Кремень В. Г. Вітчизняне краєзнавство: стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми / В. Кремень // Краєзнавство. — 2011. — № 3. — С. 10–15.
29. Лугова О. І., Попович С. І. Туристичне краєзнавство як напрям загального краєзнавства України: питання теорії та генези / О. І. Лугова, С. І. Попович // Туристично-краєзнавчі дослідження. Вип. 5. — К., 2004. — С. 3–53.
30. Луцький Я. Основи шкільного туризму : навч. посібник / Я. Луцький, В. Луцький. — Івано-Франківьк : Місто НВ, 2008. — 137 с.
31. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України: навч. посібник / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. — К.: Альтерпрес, 2007. — 369 с.
32. Маланюк Т. З. Краєзнавство і туризм: навч. посібник / Т. З. Маланюк. — Івано-Франківськ, 2010. — 205 с.

33. Мариняк Н., Мариняк Я. Сучасне географічне краєзнавство в Україні: суть і завдання / Н. Мариняк, Я. Мариняк // Праці НТШ. Том XL. — Львів, 2003. — С.332–336.
34. Міщенко Т.М. Педагогічні основи підготовки майбутніх учителів до краєзнавчої роботи в сільській школі : дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / Тетяна Михайлівна Міщенко. — Черкаси, 2001. — 243 с.
35. Наукова електронна бібліотека НАН України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://dspace.nbuv.gov.ua/
36. Національна бібліотека України імені В. І Вернадського [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/
37. Обозний В.В. Краєзнавча підготовка вчителя: теоретичні і організаційно-практичні аспекти / В.В. Обозний; за ред. проф. Л.П. Вовк. — К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. — 254 с.
38. Обозний В.В. Туристсько-краєзнавча практика у педагогічному вузі: навч.посібник-практикум / В.В. Обозний. — К. : ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1998. — 237 с.
39. Олішевська Ю.А. Туристсько-краєзнавча діяльність і моніторинг географічного середовища: навчально-методичний комплекс / Ю.А. Олішевська. — К., 2013. — 50 с.
40. Пазенюк В.С. «Туризмологія»: методологія формування теоретичних засад / В.С. Пазенюк // Туризм на порозі XXI століття: освіта, культура, екологія. — К.: КІТЕП, 1999. — С. 9–11.
41. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник / Є.В. Панкова. — К.: Альтерпрес, 2003. — 352 с.
42. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посібник / Б.П. Пангелов. — К.: Академвидав, 2010. — 248 с.
43. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посібник / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський;за ред. проф. Ф.Д. Заставного. — К.: Знання, 2006. — 575 с.
44. Поколодна М.М. Туристське краєзнавство: навч. посібник / М.М. Поколодна, Л.Д. Божко. — Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. — 310 с.
45. Поліщук В.В. Туристсько-краєзнавча діяльність дітей в навчальних закладах освіти / В.В. Поліщук // Наукові записки НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні та історичні науки. — 2014. — Вип. 122. — С. 151–157.
46. Попович С.І. Краєзнавча робота в туристичних організаціях / С.І. Попович // Основи краєзнавства : підручник; за ред. О.П. Реєнта. — Харків: ХНУ, 2015. — С. 253–281.
47. Попович С.І. Туристичне краєзнавство: генеза, методологія, завдання/ С.І. Попович // Краєзнавство. — 2015. — № 3–4. — С. 111–123.
48. Попович С.І. Туристичне краєзнавство: історична ретроспектива та сучасність / С.І. Попович // Актуальні проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні: теорія та практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. — К., 2013. — С. 200–205.
49. Прокопчук В.С. Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20-х років XX – початку XXI ст. / наук. ред. П.Т. Тронько. — Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. — 600 с.
50. Прокопчук В.С. Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років XX – початку XXI ст.: від репресій, занепаду — до відродження, розквіту / наук. ред. П.Т. Тронько. — Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2005. — 600 с.
51. Реєнт О., Дмитрук В. Поступ українського краєзнавства / О. Реєнт, В. Дмитрук // Краєзнавство. — 2015. — № 1–2. — С. 8–27.
52. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навч.-метод. посібник: Вид. 2-ге, переробл. і доп. / М.Й. Рутинський. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 160 с.
53. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство : навч. посібник / М.Й. Рутинський, О.В. Стецюк. — К.: Знання, 2008. — 428 с.
54. Серебрій В.С. Туристсько-краєзнавча робота: проблеми і перспективи / В.С. Серебрій // Краєзнавство. Географія. Туризм. — 2008. — № 24. — С. 6–8.

55. Тімець О. В. Краєзнавство і туризм / О. В. Тімець. — К.: *Знання*, 1999. — 120 с.
56. Тронько П. Т. Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття (досвід, проблеми, перспективи) / П. Т. Тронько. — К., 2000. — 270 с.
57. Тронько П. Т. Краєзнавство у відродженні духовності і культури/ П. Т. Тронько. — К.: Рідний край, 1994.
58. Тронько П. Т. Краєзнавство України: здобутки і проблеми/ П. Т. Тронько. — К.: Ін-т історії НАН України, 2003. — 125 с.
59. Тронько П. Т. Національне краєзнавство незалежної України: досвід та перспективи / П. Т. Тронько // Краєзнавство. — 2006. — № 1–4. — С. 7–11.
60. Туристсько-краєзнавча робота у вищому педагогічному навчальному закладі: організаційні та методичні аспекти / О. В. Тімець, В. С. Серебрій, Ю. А. Грабовський, А. Л. Шипко. — Умань: Візаві, 2006. — 237 с.
61. Туристично-краєзнавчі дослідження / Федерація профспілок України. Інститут туризму. — К. — Вип.1. — 1998. — ч.1. — 422 с.; ч.2. — 360 с. — Вип. 2. — 1999. — 656 с.
62. Краєзнавство : часопис. Друкований орган Національної спілки краєзнавців України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nsku.org.ua/?page_id=5603.
63. Шищенко П. Г. Географічне краєзнавство: зміст, понятійно-термінологічний апарат, місце в географічній освіті / П. Г. Шищенко // Історія української географії. — 2001. — № 4. — С. 7.
64. Шишченко П. Г. Сутність географічного краєзнавства / П. Г. Шищенко // Краєзнавство. Географія. Туризм. — 2000. — № 42. — С.1–2.
65. Україна Тараса Шевченка: історико-краєзнавчі нариси / Упоряд.: Р. В. Маньковська, В. М. Мельниченко, голов. ред. О. П. Реєнт. — Харків: Фоліо, 2014. — 575 с.

References

1. Babarytska V. K., Korotkova A. Y., Malynovska O. Y. Ekskursoznavstvo ta muzeyeznavstvo : navch. posibnyk. — K.: Altpres, 2007. — 464 s.
2. Berezka V. Rozvytok masovoho turystsko-krayeznavchoho rukhu v shkolakh ta pozashkilnykh zakladakh (na materialakh Khmelnytskoho tsentru turyzmu i krayeznavstva uchnivskoyi molodi) // Krayeznavstvo. — 2000. — № 1–2. — S. 104–108.
3. Buhriy V. S. Shkilne krayeznavstvo v Ukrayini (druha polovyna XX – pochatok XXIst): monohrafiya. — Sumy: Sumy DPUim. A. S. Makarenka, 2011. — 340 s.
4. Vilna biblioteka «Vikidzherela». URL: https://uk.wikisource.org/.
5. Vermenych Y. V. Lokalna istoriya yak naukovyy napryam: tradytsiyi y innovatsiyi. — K.: Instytut istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 2012. — 284 s.
6. Vermenych Y. V. Teoretyko-metodolohichni problemy istorychnoyi rehionalistykyv Ukrayini. — K.: Instytut istoriy i Ukrayiny NAN Ukrayiny, 2003. — 516 s.
7. Honcharov O. Naukovyy potentsial krayeznavstva: retrospektyvnyy pohlyad, suchasnyy stan ta shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti // Krayeznavstvo. — 2015. — № 1–2. — S. 129–143.
8. Hryshchyshyna T. I. Malenki turysty. Krayeznavstvo i turyzm u doshkilnomu zakladi. — K.: Red.zahalnoped.haz., 2004. — 128 s.
9. Dzherela dukhovnosti: Naukovo-krayeznavchi ekspedytsiyi Natsionalnoyi spilky krayeznavtsiv Ukrayiny 2009–2013 rr. Dokumenty ta materialy / Zazah. red. O. P. Reyenta; uporyad.: Y. V. Buket, S. D. Halchak, V. I. Dmytruk, R. V. Mankovska. — Vinnytsya: PPBalyuk I. B., 2014. — 380 s.
10. Demidiyenko O. YA. Osnovy krayeznavstva : navch. posibnyk. — Kharkiv : Svitdytynstva, 1999. — 96 s.
11. Demyanchuk H. S., Demyanchuk V. H., Demyanchuk A. H. Ukrayinske krayeznavstvo: storinky istoriyi. — K.: Vyd. tsentr «Prosvita», 2006. — 296 s.
12. Dmytruk V. I. Vykhovannya patriotyzmu pochynayetsya z lyubovi ta vyvchennya ridnoho krayu // Krayeznavstvo. — 2014. — № 3/4. — S. 135–137.

13. Zhupanskyi Y.I., Krul′ V.P. Rol i mistse heohrafichnoho krayeznavstva u strukturi natsional′noho krayeznavstva // Heohrafichne krayeznavstvo: suchasnyy stan i perspektyvy. — Zhytomyr: Lonok, 1992. — S. 3–4.
14. Zhupanskyi Y.I., Krul′ V.P. Pro obekt i predmet vyvchennya natsionalnoho krayeznavstva // Krayeznavstvo. — 1994. — № 1–2. — S. 3–6.
15. Elektronna biblioteka «Chtyvo». URL : http://chtyvo.org.ua/
16. Kytychenko S.O. Metodyka orhanizatsiyi turystsko-krayeznavchykh podorozhey z uchnyamy // Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho NPU imeni H.S. Skovorody. «Istoriya ta heohrafiya». — 2013. — Vyp. 48. — S. 168–171.
17. Kostrytsya M.Y. Aktualni pytannya teoriyi natsionalnoho krayeznavstva // Ukrayinska natsionalna ideya: istoriya i suchasnist: nauk. zb. — Zhytomyr: Zhurfond, 1997. — S. 68–70.
18. Kostrytsya M.Y. Naukovi zasady natsionalnoho heohrafichnoho krayeznavstva // Krayeznavstvo. — 2009. — № 1–2. — S. 39–45.
19. Kostrytsya M.Y. Heohrafichne krayeznavstvo: Postup u III-ye tysyacholittya // Krayeznavstvo. Heohrafiya. Turyzm. — 2002. — № 2. — S. 5–7.
20. Kostrytsya M.Y. Turystsko-krayeznavcha robota v shkoli: posibnyk dlya vchytelya heohrafiyi. — K.: Rad. shk., 1985. — 128 s.
21. Kostrytsya M.Y. Ukrayinske heohrafichne krayeznavstvo: aktualni pytannya teoriyi i metodolohiyi // Nauk. zap. Vinnytskoho DPU imeni Mykhayla Kotsyubynskoho. Seriya: Heohrafiya. — Vinnytsya, 2005. — Vyp. 8. — S. 151–155.
22. Kostrytsya M.Y. Ukrayinske heohrafichne krayeznavstvo: istoriya, metodolohiya, postati, praktyka. — Zhytomyr: Kosenko, 2006. — 444 s.
23. Kostrytsya M.Y., Oboznyy V.V. Shkilna krayeznavcho-turystychna robota: navch. posibnyk. — K.: Vyshcha shkola, 1995. — 221 s.
24. Kotsan I.Y. Shkilnyy turyzm: navch.-metod. posibnyk. — K.: Muar, 1998. — 208 s.
25. Krayeznavstvo v Ukrayini: suchasnyy stan i perspektyvy: naukovyy zbirnyk. — K.: VTS «Akademiya», 2003. — 232 s.
26. Krachylo M.P. Krayeznavstvo i turyzm. : navch. posibnyk. — K.: Vyshcha shkola, 1994. — 192 s.
27. Krachylo M.P. Orhanizatsiya roboty z heohrafichnoho krayeznavstva i turyzmu : navch. posibnyk. — K.: UMK VO, 1988. — 200 s.
28. Kremen′ V.H. Vitchyznyane krayeznavstvo: stratehichni oriyentyry suchasnoyi osvitnoyi paradyhmy // Krayeznavstvo. — 2011. — № 3. — S. 10–15.
29. Luhova O.I., Popovych S.I. Turystychne krayeznavstvo yak napryam zahalnoho krayeznavstva Ukrainy: pytannya teoriyi ta henezy // Turystychno-krayeznavchi doslidzhennya. Vyp. 5. — K., 2004. — S. 3–53.
30. Lutskyi Y. Osnovy shkilnoho turyzmu : navch. posibnyk. — Ivano-Frankivsk : Misto NV, 2008. — 137 s.
31. Lyubitseva O.O., Pankova Y.V., Stafiychuk V.I. Turystychni resursy Ukrainy: navch. posibnyk. — K.: Alterpres, 2007. — 369 s.
32. Malanyuk T.Z. Krayeznavstvo i turyzm: navch. posibnyk. — Ivano-Frankivsk, 2010. — 205 s.
33. Marynyak N., Marynyak Y. Suchasne heohrafichne krayeznavstvo v Ukrayini: sut′ i zavdannya // Pratsi NTSH. Tom KHL. — Lviv, 2003. — S. 332–336.
34. Mishchenko T.M. Pedahohichni osnovy pidhotovky maybutnikh uchyteliv do krayeznavchoyi roboty v silskiy shkoli : dys. … kand. ped. nauk: 13.00.04. — Cherkasy, 2001. — 243 s.
35. Naukova elektronna biblioteka NAN Ukrayiny. URL : http://dspace.nbuv.gov.ua/
36. Natsionalna biblioteka Ukrayiny imeni V. I Vernadskoho. URL: http://nbuv.gov.ua/
37. Oboznyi V.V. Krayeznavcha pidhotovka vchytelya: teoretychni i orhanizatsiyno-praktychni aspekty. — K.: NPU im. M.P. Drahomanova, 2001. — 254 s.
38. Oboznyi V.V. Turystsko-krayeznavcha praktyka u pedahohichnomu vuzi: navch. posibnyk-praktykum. — K. : TOV «Mizhnar. fin. ahentsiya», 1998. — 237 s.

39. Olishevska Y.A. Turystsko-krayeznavcha diyalnist′ i monitorynh heohrafichnoho seredovyshcha: navchal′no-metodychnyy kompleks. — K., 2013. — 50 s.
40. Pazenyuk V.S. «Turyzmolohiya»: metodolohiya formuvannya teoretychnykh zasad // Turyzm na porozi XXI stolittya: osvita, kultura, ekolohiya. — K., 1999. — S. 9–11.
41. Pankova Y.V. Turystychne krayeznavstvo: navch. posibnyk. — K.: Alterpres, 2003. — 352 s.
42. Panhelov B.P. Orhanizatsiya i provedennya turystsko-krayeznavchykh podorozhey: navch. posibnyk. — K.: Akademvydav, 2010. — 248 s.
43. Petranivskyi V.L., Rutynskyi M.Y. Turystychne krayeznavstvo: navch. posibnyk / za red. prof. F.D. Zastavnoho. — K.: Znannya, 2006. — 575 s.
44. Pokolodna M.M. Turystske krayeznavstvo: navch. posibnyk. — Kh.: KHU im. O.M. Beketova, 2013. — 310 s.
45. Polishchuk V.V. Turystsko-krayeznavcha diyalnist′ ditey v navchalnykh zakladakh osvity // Naukovi zapysky NPU im. M.P. Drahomanova. Seriya: Pedahohichni ta istorychni nauky. — 2014. — Vyp. 122. — S. 151–157.
46. Popovych S.I. Krayeznavcha robota v turystychnykh orhanizatsiyakh // Osnovy krayeznavstva : pidruchnyk; za red. O.P. Reyenta. — Kharkiv: KNU, 2015. — S. 253–281.
47. Popovych S.I. Turystychne krayeznavstvo: heneza, metodolohiya, zavdannya // Krayeznavstvo. — 2015. — № 3–4. — S. 111–123.
48. Popovych S.I. Turystychne krayeznavstvo: istorychna retrospektyva ta suchasnist′ // Aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini: teoriya ta praktyka : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. — K., 2013. — S. 200–205.
49. Prokopchuk V.S. Instytutsionalizatsiya krayeznavchoho rukhu Pravoberezhnoyi Ukrainy 20-kh rokiv XX – pochatku XXI st. / nauk. red. P.T. Tron′ko. — Kamyanets-Podilskyi: Oiyum, 2009. — 600 s.
50. Prokopchuk V.S. Istorychne krayeznavstvo Pravoberezhnoyi Ukrayiny 30-kh rokiv XX – pochatku XXI st.: vid represiy, zanepadu — do vidrodzhennya, rozkvitu / nauk. red. P.T. Tron′ko. — Kamyanets-Podilskyi: Abetka-Nova, 2005. — 600 s.
51. Reyent O., Dmytruk V. Postup ukrayinskoho krayeznavstva // Krayeznavstvo. — 2015. — № 1–2. — S. 8–27.
52. Rutynskyi M.Y. Heohrafiya turyzmu Ukrayiny: navch.-metod. posibnyk: Vyd. 2-he, pererobl. i dop. — K.: Tsentr navchalnoyi literatury, 2004. — 160 s.
53. Rutynskyi M.Y., Stetsyuk O.V. Muzeyeznavstvo : navch. posibnyk. — K.: Znannya, 2008. — 428 s.
54. Serebriy V.S. Turystsko-krayeznavcha robota: problemy i perspektyvy // Krayeznavstvo. Heohrafiya. Turyzm. — 2008. — № 24. — S. 6–8.
55. Timets′ O.V. Krayeznavstvo i turyzm. — K.: Znannya, 1999. — 120 c.
56. Tron′ko P.T. Istorychne krayeznavstvo: krok u nove tysyacholittya (dosvid, problemy, perspektyvy). — K., 2000. — 270 s.
57. Tron′ko P.T. Krayeznavstvo u vidrodzhenni dukhovnosti i kultury. — K.: Ridnyi kray, 1994.
58. Tron′ko P.T. Krayeznavstvo Ukrayiny: zdobutky i problemy. — K.: In-t istoriyi NAN Ukrayiny, 2003. — 125 s.
59. Tron′ko P.T. Natsionalne krayeznavstvo nezalezhnoyi Ukrayiny: dosvid ta perspektyvy // Krayeznavstvo. — 2006. — № 1–4. — S. 7–11.
60. Turystsko-krayeznavcha robota u vyshchomu pedahohichnomu navchalnomu zakladi: orhanizatsiyni ta metodychni aspekty / O.V. Timets′, V.S. Serebriy, Y.A. Hrabovskyi, A.L. Shypko. — Uman′: Vizavi, 2006. — 237 s.
61. Turystychno-krayeznavchi doslidzhennya / Federatsiya profspilok Ukrayiny. Instytut turyzmu. — K. — Vyp.1. — 1998. — ch.1. — 422 s.; ch.2. — 360 s. — Vyp. 2. — 1999. — 656 s.
62. Krayeznavstvo : chasopys. Drukovanyi orhan Natsionalnoyi spilky krayeznavtsiv Ukrayiny. URL : http://nsku.org.ua/?page_id=5603.
63. Shyshchenko P.H. Heohrafichne krayeznavstvo: zmist, ponyatiyno-terminolohichnyy aparat, mistse v heohrafichniy osviti // Istoriya ukrayinskoyi heohrafiyi. — 2001. — № 4. — S. 7.

64. Shyshchenko P.H. Sutnist heohrafichnoho krayeznavstva // Krayeznavstvo. Heohrafiya. Turyzm. — 2000. — № 42. — S. 1–2.
65. Ukraina Tarasa Shevchenka: istoryko-krayeznavchi narysy / Uporyad.: R.V. Mankovska, V.M. Melnychenko, holov. red. O.P. Reyent. — Kharkiv: Folio, 2014. — 575 s.

M. Rutynskyi

TOURIST LOCAL LORE: OBJECT-SUBJECT ORIENTATION, CURRENT THEORETICAL AND APPLIED DEVELOPMENT TASKS

The theoretical foundations of local lore science were formed in the context of the general progress of natural and social sciences. Among the founders of the doctrine, first of all, we mention I. Ya. Franko, who in the work «Galician local lore» was the first to scientifically generalize and structure heterogeneous materials on the development of individual branches of local lore and its methodology. From the 1970s, tourist local lore began to stand out — first as a purely didactic-extracurricular and research-applied direction. However, since the late 1990s we have every reason to talk about tourist local lore as a holistic scientific discipline with its object, subject, methodology and socially relevant research tasks.

The place and role of tourist local lore in the system of national local lore are revealed. The object-subject field of tourist local lore researches and actual tasks of its development to the middle of the XXI century are outlined.

In our opinion, the object, subject, and accordingly the methodology of tourist local lore is based on important long-term theoretical and methodological foundations of national schools of recreational geography. And it is actively enriched by an arsenal of modern research approaches borrowed from related research areas of interdisciplinary tourismology. Being integrative in its essence, tourist local lore has occupied a «profitable niche» at the junction of the four most developed branches of national local lore science.

Tourist local lore at the present stage of development productively «goes beyond» the research arsenal of tourism geography and uses a number of interdisciplinary methodological approaches: geomarketing, sociocultural, historical and geochronological sections, ecological and economic, geopolitical and many others. It puts tourist local lore on a qualitatively new level of deep knowledge of the territory (region) in the context of its tourist management, generation, distribution and adsorption of tourist flows, creation of original tourist image (halo of attractiveness) and local brands, etc.

Today and in the near future the national tourist local lore faces a number of important tasks of both theoretical and applied activity-oriented character. After all, tourist local lore is able to represent to the whole world the richness of the national historical and ethnocultural heritage, to interest the broad sections of the population of the state, and especially young people. It is able to revive «from ruin» unique launched objects of antiquity. It can «help» Ukrainian museums, reserves, «living museums» (museum-animation tourist complexes such as Khutor Galushkivka, Khutor Buda, etc.), landscape and national parks to earn enough money for expanded self-financing and timely restoration, conservation or landscaping work, complex tourist arrangement of objects, deployment of active marketing campaigns (PR, publicity, social communication, etc.) in the global information Internet space.

Key words: *local lore, tourist local lore, tourism, Ukraine.*